

# Eckhardt Tibor hős postása jelentkezett

Megjelent a kispapdapártban Tólas Ignác postaaltiszt, aki 1918-ban Tordán szabadcsapatot szervezett Eckhardt alsójárai főszolgabíró megmentésére — „Kérdezték, hol volt Eckhardt Tibor a háború alatt... Én megmondhatom!”

(Saját tudósítónktól.) A kispapdapárt folyosóján az öreg belvárosi ház ablakmelyedéseibe helyezett székeken 15—20 ember üldögélt, 15—20 sőt 30-40 ember, nekik már nem jutott szék: falusi gazdák unneplő feketében, szegény földmunkások, falusi asszonyok, néhány földbirtokos, gyászbaöltözött hölgy Erdélyből, volt képviselő, aki valahogy kikopott a közéletből és reménytelenül hiszi, hogy a kispapdapárton keresztül talál vissza a t. Házba, két-három újságíró, urak, akik egyszer idejöttek, most már két esztendeje idejárnak, talán maguk se tudják, miért és egy postás a folyosó sarkán. A tömeg jelzi, hogy Eckhardt Tibor a pártban van.

Eckhardt a dolgozószobájában beszélget képviselőkkel, majd Szentiványi Lajos pártigazgató jelentést tesz valami német kisebbségi iskolaügyről, Klein Antal szakértelemmel beleszól.

A titkári szobába és a folyosóra nyíló ajtóban megjelenik Mátéffy Géza, a volt ipolyszalkai jelölt, a pártvezér titkára. Maga előtt tolja a postást. A postás ötvenes, talán százhatvan centi magas lehet, de talán kevesebb. Vékonyka ember, ebből a fajtából — hinnéd — hármát is elfűj egyszerű szuszra a szél. Ünneplően van, megilletődötten lépdel az íróasztal felé. Képviselők állnak előtte, Mátéffy szelíd erőszakkal helyet csinál neki, szembesülve Eckhardttal. Nagy esend, csak Mátéffy tudja, hogy kit hozott, riasztó mosolyog.

— No tessék! — mondja.  
Az apró postás nehezen megszólal:  
— Kegyelmes Uram!  
Eckhardt még nem ismeri.  
— Kegyelmes Uram! Valamikor egyszer hivatalul mentem, most hiva jöttem... Én vagyok a Tólas.

Eckhardt megilletődötten nézi az embert, kezét nyújt neki, kis hallgatás után sok kedveset mond, amire Tólas Ignác I. osztályú postaaltiszt nehezen találja a választ. Nehéz volna nyomon követni a gondolatai futását, amíg eljutott odáig, amit kimond:

— A kegyelmes úr sógorának az egyik gyilkosát a kastély udvarán agyonlőttük... Elfogtuk és agyonlőttük.

Tólas Ignác 1918 november 4-én, mint harctérrel hazatért és leszerelt őrmester kézbesítő volt a tordai postánál. Erdélyt azokban a napokban kezdtük elveszíteni. A románság majd itt, majd ott fordult szembe a magyarokkal, már fegyveres felkelések robbantak ki, már kezdett hetiköznapi szerencsétlenség lenni, ha egy-egy magyar urat, csendőrt, katonát orozva agyonlőttek vagy megrohantak, agyonverték. A közigazgatási kötelek bomlása megkezdődött. Pár nap alatt alig maradt belőlük valami. A csendőrség már nem bírta feltartóztatni a bomlást. A harcterekről özönlöttek haza a leszerelt magyarok és a leszerelt román katonák. A románok némely vidékeken többen voltak és...

## A postás beleszól

Tólas Ignác a magyar királyi posta képviselőjében megjelent Tordán a katonai parancsnok hivatalában. A posta akkor utolsó erőfeszítéseit végezte, hogy minden nehézség ellenére teljesítse azokat a kötelezettségeket, amelyeket az állampolgárokkal szemben 10—20 fillérek lefizetése ellenében vállalt. Tólas kézbesített.

Belépett egy szobába, ahol az alezredes Vincze csendőrszázados beszélt. Vincze százados jelentette az alezredesnek, hogy a csendőrség elvonult a környékről, mert már nem bírja teljesíteni kötelességét. A közigazgatási kötelek felbomlottak, a tisztviselők elhagyták a helyüket, a csendőrök egy része civilben hajlandó itt maradni, uniformisban azonban senki sem maradhat.

— Mi történjék Eckhardt Tiborral? — kérdezte.

— Mi van vele?  
— Nem volt hajlandó elhagyni Alsójárást. Mindenki otthagya, ő nem mozdul a főszolgabírói hivatalból. Egyedül ott maradt a románok között. Az alezredes elgondolkodott, azután annyit mondott:

— Ott fog pusztulni...  
Ekkor a postás, akit senki sem kérdezt, aki vel senki sem törődött, beleszól:  
— De a keserves mindenségit, nem úgy van az, hogy ott pusztul! Nem lehet azt csak úgy ott hagyni!

A százados elé lépett.  
— Hány puská van az őrsön, százados úr?  
— Száz puská és egy gépfegyver.  
— Tessék csak várni, két órán belül itt lesznek száz emberrel, kimegyünk Eckhardt főszolgabíró urhoz.

Elrohant a Japán-kávéházba, ahol a frontról visszaérkezett magyar katonák tanyáztak. Beugrott a kávéház aiján.

— Fiúk! Itt megint olyan vérengzés készül a

magyarok között, mint 1848 Szilveszter éjszakáján volt! Alsójárában egyetlen magyar maradt, Eckhardt főszolgabíró. Gyereünk ki érte!

Két óra múlva a kis Tólas 80 emberrel, puskákkal és egy gépfegyverrel vonult Alsójárára, hogy megmentse és behozza Tordára Eckhardt Tibor főszolgabírót. Vincze százados is velük ment.

## Eckhardt főszolgabíró úr rendet csinál

Mikor a szabadcsapat megérkezett a főszolgabírói hivatalba, Eckhardt közölte velük, hogy ha már itt vannak, rendet kell csinálni a járásban, mert 8—10 községben teljes a felfordulás. Gyujtogatnak, vadásznak a magyarokra. Karhatalom nincs. Vadászfegyvert vetett a vállára és a 80 puskással elindult rendet csinálni. Huszonnégy óra alatt a járásban helyreállt a magyar felségjog. A fölfegyverzett román civilektől és fegyveresen hazaérkezett román katonáktól elszedték a puskákat, rendet csináltak. A hadjárat nem múlt el vér nélkül. Alsófüle és Felsőfüle községekben fegyveres összecsapásokra került a sor, 7 román felkelőt agyonlőttek.

Eckhardt Tibor azután még másfél hónapig helyén maradt, ezzel a szabadcsapattal és hasonló összetételű nemzetőri alakulatokkal fenntartotta a magyar uralmat a járásban, körülötte mindenütt román volt az ár.

Negyednap a kis Tólasnak eszébe jutott, hogy hivatalában elfelejtett szabadságot kérni, visszament Tordára.

## Betegh Sándor halála

1918 december 2-ikán önkéntes elhatározással keveredett abba a nyomozásba, ami Eckhardt Tibor sógora gyilkosainak elfogatása érdekében megindult. Nem volt ez már komoly esendőri munka, inkább három elkészedett magyar elhatározásból fakadó vakmerő egyéni akció. Tólas Ignác ezen a napon találkozt két magyar csendőrrel, Tordáról másnap volt elvonulandó az utolsó magyar csendőrcsoport.

— Mezőszengyelen agyonlőtték Betegh Sándor nagyságos urat, Eckhardt főszolgabíró sógorát... — újságolták Tólasnak a csendőrök.

— Románok?  
— Nem... — mondták szomorúan a csendőrök.  
— Két magyar telepesre nehezedik alapos gyanú. Vajda Péternek és Ercsi Györgynek hívják az illetőket.  
— Ez nagy szégyen, hogy a magunk fajtája... — vélte Tólas és ajánlotta a csendőröknek, hogy menjenek ki Mezőszengyele, fogják el a gyilkosokat.

## Kivégzés a kastélyudvaron

...Még aznap délután sikerült elfogniok Vajda Pétert, aki beismerő vallomást tett. Betegh Sándor megárvult kastélyának udvarán falhoz állították, agyonlőtték.

Erről most tett jelentést Tólas Ignác Eckhardt Tibornak, mert 1918 november 6-ika, 8-ika óta nem látta, csak a hírt hallotta évről évre növekedni.

December 3-án Tordán a románok elfogták Tólas Ignácot. Ugyanakkor került román kézre Vincze csendőrszázados is. A százados épügy, mint a kis postást, kegyetlenül megkínózták. Tólasra huszonöt botot mértek ki először olvasatlannul, aztán — azt mondták a román tisztiek, hogy elbír ő még huszonötöt. Azt is megkapta, de azért pár nap múlva megszökött.

Tordán bujkált néhány napig, törte a fejét, hogyan tudna eljutni Magyarországra vagy legalább a székely dandárig, amely már megkezdte fegyveres operációit a románok ellen.

## Janky Kocsárd levelet küld Stromfeldnek

Azokban a napokban Tordán tartózkodott egy magyar ezredes: rokonánál érte a forradalom, egyideig nem mozdult a városból, igyekezett összeköttetést tartani az Erdélyt elárasztó román tengerben fuldoló magyar szigetekkel. Az ezredes Janky Kocsárd volt, a magyar honvédség későbbi főparancsnoka.

December 16-án magához hívatta Tólas Ignácot, sifirozott levelet adott át neki, közölte vele a levél tartalmát és elküldte Budapestre.

— Menj úgy, ahogy tudsz, Budapestre keresd Stromfeld alezredést a minisztériumban. Ha megfogják, a levél ne jusson a kezükbe...

Tólas Zámig jutott, ott a románok kezébe került. Janky Kocsárd levelet idejében elnyelte, mikor megmozdított, nem találta nála semmit. De a románok gyanakodhattak rá, talán valaki beárulta. Emeletes házba vitték, amelynek első eme-

Magas vérnyomásnál és vérkeringési zavaroknál reggel éhgyomorra egy kis pohár természetesen »Ferenc József« keserűviz nagyon jót tesz, mert a beleket minden megerőltetés nélkül kiüríti, az emésztést előmozdítja, az anyagcserét felfrissíti és igen kellemes közérzetet teremt. Kérdezze meg orvosát.

letén három egymásbanyúló szobája volt. A harmadik szobába vezettette egy román tiszt a magyar foglyot. Mikor az ajtón beléptek, a tiszt ököllel szájonvágta a magyart, kiverte az egész baloldalt fogorát.

## Szökés a halál elől

Tizenöt percig folyt a kegyetlen vallatás, azután a tiszt megunt a dolgot.

— Develet vitt, elnyelte, nem lehet a dolgon segíteni. Kivették te, löjjétek agyon! — mondotta a katonáknak.

Előtt egy fegyveres román, hátul egy fegyveres román, középen az aprótermetű magyar. Így indultak.

— Nem tudom hogyan és miért, — mondja most Tólas Ignác — a középső szobában olyan füst volt, hogy vágni lehetett volna. Láttam, hogy az uccára nyíló ablak nyitva van. Gondoltam hirtelen: mindegy, ha itt halok-e meg, vagy öt perc múlva odalent agyonlőnek... Felbevágtam az előttem haladó katonát, ököllel orron a másikat, egyetlen lendülettel kivettem magam az első emeletről...

Egy uccai járókelő nyakába zuhant. Az összeesett. Tólas talpraugrott, futásnak eredt. A románok lövöldöztek utána, de sikerült egérutat vennie és eljutott a zámi állomásig, ahol éppen egy mozdonyt fűtöttek. A mozdony vartartányába bújott és így jutott el Soborsinig, ott öntudatának utolsó szikraja magyar szót fogott fel.

— Mentsetek meg! — csak ennyit tudott kiáltani, azután elvesztette eszméletét. Mikor magához tért, magyar katonák között volt, a székely hadosztálynál.

Egy alezredes elé vezették, aki kihallgatta, majd katonákkal felküldte Budapestre. Ő is üzent Stromfeld Aurélnak a vezérkarba.

— A székely hadosztály segítséget kér...

## Stromfeld nem tud segíteni

Budapestén Tólas Ignácnak megint eszébe jutott, hogy postás... Kiss Ferenc postaigazgató vitte fel Stromfeldhez. Meghallgatták jelentését és a soborsini üzenetet is.

— Menj vissza Soborsinba, mondd meg, hogy boldog volnék, ha segítséget küldhetnék, de nekem sincs senkim és nincs katonai erő a rendelkezésemre — ez volt Stromfeld Aurélnak, a vörös hadsereg későbbi híres vezérkari főnökének válasza a székelyek segélykiáltására. Már nem volt abban a helyzetben sem, hogy hasznát vehette volna Janky Kocsárd adatainak.

A kis Tólas visszament Soborsinba. Déván hallott valamit egy román csapat menetelési tervéről, alezredesétől, akinek Budapestről nem tudott segítséget hozni, huszonöt embert kért 12—12 kézigráttal, egyéni akcióra. Az alezredesnek megtetszett a pompás kis ember, odaadta neki a huszonöt embert. Tólas Nagyhalomgyról utolérte a románokat, megsemmisítette a csapatukat. Huszonöt emberéből egy elesett.

Azután végigverekedte a székely hadosztály legendás hadjáratát. Ha már Budapestről nem tudott a székelyeknek segítséget viinni...

Később Miskolc alatt a románok kezébe került, csak 1919 december 21-én szabadult ki a fogásból.

— Miskolc alatt velem szemben jött két vezérkari tiszt, — meséli. — Kürtöst keresnek, át kellene menniök a románokhoz, tárgyalni. Mondom, hogy én kürtös is vagyok, elmegyek velük. At is mentünk szabályszerű parlamentarne a románokhoz, de azok azonnal elfogtak bennünket. Törődtek is azok valamit a parlamentarizmussal... — mondja keserűen.

Azután...

## „Most jelentkezz, Tólas!”

— Elsőosztályú postaaltiszt vagyok a József központban — mondja. — 1916 óta ismerem Eckhardt Tibort, akkor főispáni titkár volt Tordán. Azután főszolgabíró lett a románok között. Azután megsegítette az Isten úgy, ahogy megérdemli. En sohasse kerestem őt, mert úgy gondolom, hogy én csak a magyar kötelességemet teljesítem, mikor Tordáról kivittem azt a nyolevan embert Alsójárára. Ő többet, nagyobbat cselekedett, mikor mindenki otthagya és magyar keserűséggel, vakmerő elszántsággal ott maradt egy feldőlt világ kellős közepén, ahol igazán csak az volt a kérdés, hogy előbb vagy utóbb verik-e agyon. Nem is mentem volna hozzá, ha nem olvasom egyszer, hogy valahol egy gyűlésen valami nyilas megkérdezte tőle, hogy hol volt a világ-háború alatt. Hát, — gondoltam — most jelentkezz Tólas, mert te tudod, hogy hol volt Eckhardt Tibor a háború alatt, megmondhatod. Sohasse fogom elfelejteni, hogy járt előtünk vadászpuskával a vállán, milyen jókedvűen, bizakodva és biztatva, mikor igazán fillért se ért az életünk. Se a miénk, se az övé...

Levelet írt Eckhardt Tibor titkáranak, Mátéffy Géza behívta és Eckhardt elé állította.

Dernői Kocsis László